

(„Службен весник на Република Македонија“ бр.72/03)

Врз основа на член 46-б став 3 од Законот за буџетите (Службен весник на Република Македонија број 79/93, 3/94, 71/96, 46/2000, 11/01, 93/01, 46/02, 24/03 и Одлуката на Уставниот суд, У. бр. 180/96 - број 15/99) министерот за финансии донесе

**ПРАВИЛНИК
ЗА НАЧИНОТ НА ВРШЕЊЕ НА РАБОТИТЕ
НА ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА**

Член 1

Со овој правилник се пропишува начинот на вршење на работите на внатрешната ревизија согласно стандардите за професионално извршување на внатрешната ревизија.

Член 2

Стандардите за професионално извршување на внатрешната ревизија на Институтот за внатрешни ревизори (IIA) се составен дел на овој правилник.

Член 3

Овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија"

**МЕЃУНАРОДНИ СТАНДАРДИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО
ИЗВРШУВАЊЕ НА ВНАТРЕШНАТА РЕВИЗИЈА**

АТРИБУТИВНИ СТАНДАРДИ

1000 - Цел, овластување и одговорност

Целта, овластување и одговорноста на активноста на внатрешна ревизија треба формално да бидат дефинирани во повелба, согласно *Стандардите*, и одобрени од одборот.¹

1000.A1 - Природата на услугите за осигурување обезбедени на организацијата треба да бидат дефинирани во повелбата за ревизија. Доколку осигурувањата се вршат на страни надвор од организацијата,

природата на овие осигурувања треба исто така да биде дефинирана во повелбата.

1000.K1 - Природата на консултантските услуги треба да биде дефинирана во повелбата за ревизија.

1100 - Независност и објективност

Активноста на внатрешна ревизија треба да биде независна, и внатрешните ревизори треба да бидат објективни при извршувањето на нивната работа.

1110 - Организациска независност

Во рамките на една организација, Главниот извршен ревизор треба да известува на ниво кое дозволува активноста на внатрешната ревизија да ги исполни своите обврски.

1110.A1 - Активноста на внатрешна ревизија треба да биде ослободена од вмешувања при одредување на опфатот на внатрешна ревизија, извршувањето на работата, и објавувањето на резултатите.

1120 - Индивидуална објективност

Внатрешните ревизори треба да имаат непристрасен, независен пристап и да избегнуваат судир на интереси.

1130 - Нарушувања на независноста или објективноста

Доколку независноста или објективноста се навистина или наизглед нарушени, деталите од нарушувањето треба да им се откријат на соодветните страни. Природата на откривањето ќе зависи од нарушувањето.

1130.A1 - Внатрешните ревизори треба да се воздржат од проценување на специфичните операции за кои претходно биле одговорни. За објективноста се претпоставува дека е нарушена ако ревизорот врши услуги за осигурување за активност за која ревизорот бил одговорен во текот на претходната година.

1130.A2 - На ангажманите за осигурување на функции за кои е одговорен Главниот извршен ревизор, треба да се врши контрола од страна на субјект надвор од активноста на внатрешната ревизија.

1130.K1 - Внатрешните ревизори може да обезбедуваат консултантски услуги во врска со активностите за кои претходно биле одговорни.

1130.K2 - Ако внатрешните ревизори имаат потенцијални нарушувања на независноста или објективноста во врска со предложените консултантски услуги, истите треба да се откријат на клиентот пред да се прифати ангажманот.

1200 - Вештина и соодветна професионална грижа

Ангажманите треба да се извршуваат со вештина и соодветна професионална грижа.

1210 - Вештина

Внатрешните ревизори треба да поседуваат знаење, вештини, и други способности потребни за да ги вршат своите индивидуални одговорности. Активноста на внатрешна ревизија треба заеднички да поседува или да стекне знаење, вештини и други способности потребни за извршување на одговорностите.

1210.A1 - Главниот извршен ревизор треба да се обезбеди соодветни совети и помош доколку на персоналот на внатрешната ревизија му недостасува знаење, вештини или други способности за да се изврши ангажманот или дел од него.

1210.A2 - Внатрешниот ревизор треба да поседува доволно знаење да ги идентификува индикаторите за измама, но не се очекува од него да ја поседува професионалноста на лицето чија примарна одговорност е откривање и истражување на измама.

1210.K1 - Главниот извршен ревизор треба да го одбие консултантскиот ангажманот или да обезбеди соодветни совети и помош доколку на персоналот на внатрешната ревизија му недостасува знаење, вештини или други способности за да се изврши ангажманот или дел од него.

1220 - Соодветна професионална грижа

Внатрешните ревизори треба да ја применуваат грижата и вештините кои се очекуваат од совесен и компетентен внатрешен ревизор. Соодветната професионална грижа не подразбира безгрешност.

1220.A1 - Внатрешниот ревизор треба да ја применува соодветната професионална грижа водејќи сметка за:

- Опсегот на работа потребна да се постигнат целите на ангажманот.
- Релативната комплексност, материјалност, или значење на работите на кои се применуваат постапките за осигурување.
- Адекватност и ефективност на процесите на управување со ризик, контрола и раководење.
- Можност од значителни грешки, неправилности, или неусогласеност.
- Трошоците на осигурувањето во однос на потенцијалните користи.

1220.A2 - Внатрешниот ревизор треба да биде подготвен за значителни ризици кои можат да влијаат на целите, работењето или ресурсите. Како и да е, постапката на осигурување сама по

себе, дури и кога е извршувана со соодветна професионална грижа, не гарантира дека сите значителни ризици ќе бидат идентификувани.

1220.K1 - Внатрешниот ревизор треба да ја применува соодветната професионална грижа за време на консултантскиот ангажман, со разгледување на:

- Потребите и очекувањата на клиентите, вклучувајќи ја природата, времетраењето и објавувањето на резултатите од ангажманот.
- Релативната комплексност и опфат на работа потребна да се постигнат целите на ангажманот.
- Трошоци на консултантскиот ангажман во однос на потенцијалните користи.

1230 - Континуиран професионалниот развој

Внатрешните ревизори треба да го надоградуваат своето знаење, вештини и другите способности низ постојан професионален развој.

1300 - Квалитетна програма за осигурување и подобрување

Главниот извршен ревизор треба да развие и одржи квалитетна програма за осигурување и подобрување која ги опфаќа сите аспекти на активностите на внатрешна ревизија и постојано ја надгледува нејзината ефективност. Програмата треба да биде дизајнирана со цел да придонесе во активностите на внатрешна ревизија со подобрување на работењето на организацијата и да обезбеди осигурување дека активностите на внатрешна ревизија е во согласност со *Стандардите* и *Етичкиот кодекс*.

1310 - Проценка на квалитетот на програмата

Внатрешната ревизија треба да воспостави процес за следење и оценување на севкупната ефективност на квалитетот на програмата. Процесот треба да вклучува и внатрешна и надворешна проценка.

1311 - Внатрешни проценки

Внатрешните проценки треба да вклучуваат:

- Постојани прегледи на извршувањето на активностите на внатрешна ревизија; и
- Периодични прегледи извршени преку само-оценување или од страна на други лица во организацијата, кои се запознати со практиките на внатрешна ревизија и *Стандардите*.

1312 - Надворешни проценки

Надворешните проценки, како што се прегледи на квалитетот на осигурувањето, треба да се вршат најмалку еднаш на пет години од страна на квалификуван, независен оценувач или тим на оценувачи надвор од рамките на организацијата.

1320 - Известување за квалитетот на програмата

Главниот извршен ревизор треба да го извести одборот за резултатите од надворешните проценки.

1330 - Примена на "Извршено во согласност со Стандардите"

Внатрешните ревизори се поттикнуваат да известуваат дека нивните активности се *"Извршени во согласност со Стандардите за професионално извршување на внатрешна ревизија"*. Меѓутоа, внатрешните ревизори може да користат изјава само во случај кога оценките за програмата за подобрување на квалитетот покажуваат дека активната на внатрешна ревизија е во согласност со *Стандардите*.

1340 - Откривање на неусогласеноста

Иако активната на внатрешна ревизија треба да биде целосно усогласена со *Стандардите*, и внатрешните ревизори со *Етичкиот кодекс*, може да постојат случаи кога не е постигната целосна усогласеност. Кога неусогласеноста влијае на целокупното работење на внатрешната ревизија, тоа треба да им се открие на високиот менаџмент и одборот.

СТАНДАРДИ ЗА ИЗВЕДБА

2000 - Управување со активната на внатрешна ревизија

Главниот извршен ревизор треба ефективно да управува со активната на внатрешна ревизија за да осигура дека таа придонесува на организацијата.

2010 - Планирање

Главниот извршен ревизор треба да воспостави планови врз основа на ризик за да ги определи приоритетите на активната на внатрешна ревизија, согласно целите на организацијата.

2010.A1 - Планот на активната на внатрешна ревизија за ангажманите треба да биде базиран на оценката на ризикот, која ќе се прави најмалку еднаш годишно. Во овој процес треба да се смета и на поддршка од високиот менаџмент и одборот.

2010.K1 - Главниот извршен ревизор треба да го разгледа прифаќањето на предложените консултантски ангажмани врз основа на потенцијалот на ангажманот за подобрување на управувањето со ризик, придонесувањето и подобрувањето во работењето на организацијата. Ангажманите кои се прифатени треба да бидат вклучени во овој план.

2020 - Известување и одобрување

Главниот извршен ревизор треба да ги известува одборот и високиот менаџмент за планот на активната на внатрешна ревизија и потребите за ресурси, вклучувајќи значајни привремени промени, со цел нивен преглед и одобрение. Главниот извршен ревизор исто така треба да известува за влијанието на ограниченоста на ресурси.

2030 - Управување со ресурси

Главниот извршен ревизор треба да осигура дека ресурсите на внатрешната ревизија се соодветни, доволни и ефективно искористени за да се постигне одобрениот план.

2040 - Политики и процедури

Главниот извршен ревизор треба да воспостави политики и процедури за да раководи со активноста на внатрешна ревизија.

2050 - Координација

Главниот извршен ревизор треба да ги сподели информациите и да ги координира активностите со други внатрешни и надворешни обезбедувачи на услуги на осигурување и консултации за да осигура правилно опфаќање и да го минимизира дуплирањето на напорите.

2060 - Известување до одборот и високиот менаџмент

Главниот извршен ревизор треба периодично да го известува одборот и високиот менаџмент за целта, овластеноста, одговорноста на активноста на внатрешна ревизија и извршувањето во врска со планот. Известувањето исто така треба да содржи прашања во врска со изложеноста на значителен ризик и контролата, прашања во врска со корпоративно управување, и други прашања потребни или побарани од страна на одборот и високиот менаџмент.

2100 - Природа на работата

Активноста на внатрешна ревизија ги проценува и придонесува кон подобрување на системите за управување со ризик, контрола и раководење.

2110 - Управување со ризик

Активноста на внатрешна ревизија треба да и помогне на организацијата, идентификувајќи и проценувајќи ги значителните изложувања на ризик и придонесувајќи кон подобрување на системите за управување со ризик и контрола.

2110.A1 - Активноста на внатрешна ревизија треба да ја надгледува и проценува ефективноста на системот за управување со ризик во организацијата.

2110.A2 - Активноста на внатрешна ревизија треба да ја проценува изложеноста на ризик поврзана со системите за раководење, работење и информации, во врска со:

- Веродостојноста и интегритетот на финансиските и оперативните информации.
- Ефективност и ефикасност во работењето.
- Заштита на средствата.
- Усогласеност со закони, регулативи и договори.

2110.K1 - Во текот на консултантските ангажмани, внатрешните ревизори треба да посветат внимание на ризикот согласно целите на ангажманот и треба да внимаваат на постоењето на други значителни ризици.

2110.K2 - Внатрешните ревизори треба да го вклучат знаењето за ризиците добиено од консултантските ангажмани во процесот на идентификација и проценка на изложеноста на значителен ризик на организацијата.

2120 - Контрола

Активноста на внатрешна ревизија треба да и помогне на организацијата во вршењето на ефективни контроли со проценка на нивната ефективност и ефикасност и со поттикнување на постојано подобрување.

2120.A1 - Врз основа на резултатите од проценката на ризикот, активноста на внатрешна ревизија треба да ја процени адекватноста и ефективноста на контролите кои ги опфаќаат системите на раководење на организацијата, работење и информации. Ова треба да вклучува:

- Веродостојност и интегритет на финансиските и оперативните информации.
- Ефективност и ефикасност во работењето.
- Заштита на средствата.
- Усогласеност со закони, регулативи и договори.

2120.A2 - Внатрешните ревизори треба го утврдат степенот до кој целите на програмата и работењето се постигнати и да ги усогласат со оние на организацијата.

2120.A3 - Внатрешните ревизори треба да го прегледаат работењето и програмите за да го утврдат степенот до кој резултатите се во согласност со поставените цели за да определат дали работите и програмите се имплементираат или извршуваат како што било планирано.

2120.A4 - Потребни се соодветни критериуми за проценка на контролата. Внатрешните ревизори треба да го утврдат степенот до кој менаџментот поставил соодветни критериуми за да определат дали се постигнати целите. Доколку се соодветни, внатрешните ревизори треба да ги користат таквите критериуми при нивната проценка. Доколку се несоодветни, внатрешните ревизори треба да работат со менаџментот и да развијат соодветни критериуми за проценка.

2120.K1 - Во текот на консултантските ангажмани, внатрешните ревизори треба да се осврнат на контролите согласно целите на ангажманот и треба да внимаваат на постоењето на какви било значителни слабости кај контролите.

2120.K2 - Внатрешните ревизори треба да го вклучат знаењето за контролите добиено од консултантските ангажмани во процесот на идентификација и проценка на изложеноста на значителен ризик на организацијата.

2130 - Раководење

Активноста на внатрешна ревизија треба да придонесува кон процесот на раководење со организацијата преку проценување и подобрување на процесот низ кој (1) вредностите и целите се постигнуваат и пренесуваат, (2) се набљудува постигнувањето на целите, (3) се осигурува одговорноста, и (4) се зачувуваат вредностите.

2130.A1 - Внатрешните ревизори треба да го разгледаат работењето и програмите за да осигураат усогласеност со организациските вредности.

2130.K1 - Целите на консултантскиот ангажман треба да бидат во согласност со севкупните вредности и цели на организацијата.

2200 - Планирање на ангажман

Внатрешните ревизори треба да развијат и евидентираат план за секој ангажман.

2201 - Размислувања при планирањето

При планирање на ангажманот, внатрешните ревизори треба да го земат предвид следново:

- Целите на активноста која се разгледува и средствата со кои активноста ја контролира нејзината изведба.
- Значајните ризици при активноста, нејзините цели, ресурси, и работењето и средствата со кои потенцијалното влијание на ризикот се држи на прифатливо ниво.
- Соодветноста и ефективноста на системите на активноста за управување со ризик и контрола споредени со соодветната контролна рамка или модел.
- Можностите за значајни подобрувања на системите на активноста за управување со ризик и контрола.

2201.K1 - Внатрешните ревизори треба да воспостават разбирање со клиентите на консултантскиот ангажманот за целите, опфатот, соодветните одговорности, и другите очекувања на клиентот. За значајни ангажмани, ова разбирање треба да биде документирано.

2210 - Цели на ангажманот

Целите на ангажманот треба да се осврнат на ризиците, контролите и процесите за раководење поврзани со активностите кои се прегледуваат.

2210. A1 - Кога се планира ангажманот, внатрешниот ревизор треба да ги идентификува и процени ризиците релевантни за активноста која се прегледува. Целите на ангажманот треба да ги одразуваат резултатите од проценката на ризикот.

2210.A2 - Внатрешниот ревизор треба да ја разгледа можноста за значајни грешки, неправилности, неусогласеност, и други изложености кога ги развива целите на ангажманот.

2210.K1 - Целите на консултантскиот ангажман треба да се осврнат на ризиците, контролите и процесите на раководење до степен до кој е договорено со клиентот.

2220 - Опфат на ангажманот

Воспоставениот опфат треба да биде доволен за да ги задоволи целите на ангажманот.

2220.A1 - Опфатот на ангажманот треба да вклучи разгледување на релевантни системи, евиденции, персонал и физички имот, вклучувајќи го и оној под контрола од трети страни.

2220.K1 - При извршување на консултантските ангажмани, внатрешните ревизори треба да осигураат дека опфатот на ангажманот е доволен да се одговори на договорените цели. Ако внатрешните ревизори покажат сомневања во врска со опфатот за време на ангажманот, треба да се дискутира со клиентот за да се одлучи дали да се продолжи со ангажманот.

2230 - Алокација на средствата за ангажманот

Внатрешните ревизори треба да определат соодветни средства за да се постигнат целите на ангажманот. Екипирањето со персонал треба да биде базирано на проценката на природата и комплексноста на секој ангажман, временските ограничувања и расположивите средства.

2240 - Работна програма на ангажманот

Внатрешните ревизори треба да развијат работни програми со кои ќе ги постигнат целите на ангажманот. Овие работни програми треба да бидат евидентирани.

2240.A1 - Работните програми треба да воспостават процедури за идентификација, анализа, проценка, и евиденција на информациите за време на ангажманот. Работната програма треба да биде одобрена пред започнувањето на работата, и сите прилагодувања навремено да се одобрат.

2240.K1 - Работните програми за консултантските ангажмани може да варираат во формата и содржината зависно од природата на ангажманот.

2300 - Извршување на ангажманот

Внатрешните ревизори треба да идентификуваат, анализираат, проценуваат и евидентираат доволно информации за да ги постигнат целите на ангажманот.

2310 - Идентификација на информациите

Внатрешните ревизори треба да ги идентификуваат доволни, веродостојни, релевантни и корисни информации за да ги постигнат целите на ангажманот.

2320 - Анализа и проценка

Внатрешните ревизори треба да ги базираат заклучоците и резултатите од ангажманот на соодветни анализи и проценки.

2330 - Евиденција на информациите

Внатрешните ревизори треба да ги евидентираат релевантните информации за да ги поддржат заклучоците и резултатите од ангажманот.

2330.A1 - Главниот извршен ревизор треба да го контролира пристапот до евиденцијата за ангажманот. Главниот извршен ревизор треба да добие одобрување од високиот менаџмент и/или правен застапник пред да ја стави таквата евиденција на располагање на надворешни страни, како што е соодветно.

2330.A2 - Главниот извршен ревизор треба да развие барања за зачувување на евиденцијата за ангажманот. Овие барања за зачувување на евиденцијата треба да бидат во согласност со напатствијата на организацијата и сите поврзани регулативни или други барања.

2330.K1 - Главниот извршен ревизор треба да развие политики за раководење со чувањето и задржувањето на евиденцијата за ангажманот, како и нејзиното објавување на внатрешни и надворешни страни. Овие политики треба да бидат во согласност со напатствијата на организацијата и сите поврзани регулативни или други барања.

2340 - Супервизија на ангажманот

Ангажманите треба правилно да бидат надгледувани за да се осигура дека целите се постигнати, квалитетот е обезбеден и персоналот се подобрува.

2400 - Известување за резултатите

Внатрешните ревизори треба навремено да известат за резултатите од ангажманот.

2410 - Критериуми за известување

Известувањето треба да ги вклучи целите и опфатот на ангажманот, како и соодветните заклучоци, препораки и акциони планови.

2410.A1 - Конечното известување на резултатите треба, како што е соодветно, да го содржи сеопфатното мислење на внатрешниот ревизор.

2410.A2 - Известувањето за ангажманот треба да ги исполни критериумите за задоволителна реализација.

2410.K1 - Известувањето за напредокот и резултатите од консултантските ангажмани ќе биде различно во форма и содржина во зависност од природата на ангажманот и потребите на клиентот.

2420 - Квалитет на известувањето

Известувањето треба да биде точно, објективно, јасно, концизно, конструктивно, комплетно и навремено.

2421 - Грешки и пропусти

Ако конечното известување содржи значителна грешка или пропуст, главниот извршен ревизор треба да ја пренесе точната информација на сите индивидуи кои го примиле оригиналното известување.

2430 - Откривање дека ангажманот не е усогласен со *Стандардите*

Кога неусогласеноста со *Стандардите* влијае врз специфичен ангажман, известувањето за резултатите треба да ги открие:

- *Стандардом/Стандардите* со кој/кои не е постигната целосна усогласеност,
- Причина/причини за неусогласеност, и
- Влијание на неусогласеноста врз ангажманот.

2440 - Доставување на резултатите

Главниот извршен ревизор треба да ги достави резултатите до соодветните индивидуи.

2440.A1 - Главниот извршен ревизор е одговорен за известување на клиентите за конечните резултати од консултантскиот ангажман.

2440.K1 - Главниот извршен ревизор е одговорен за известување на клиентите за конечните резултати од консултантските ангажмани.

2440.K2 - За време на консултантските ангажмани, може да се идентификуваат прашањата во врска со управување со ризик, контрола и раководење. Кога овие прашања се значајни за организацијата, високиот менаџмент и одборот треба да се известат за тоа.

2500 - Развој на надгледувањето

Главниот извршен ревизор треба да воспостави и одржува систем за надгледување на карактерот на резултатите за кои е известуван менаџментот.

2500.A1 - Главниот извршен ревизор треба да воспостави понатамошен процес за да надгледува и да осигура дека активностите на менаџментот се успешно имплементирани или дека високиот менаџмент го прифатил ризикот од непреземање активност.

2500. K1 - Активноста на внатрешна ревизија треба да го надгледува карактерот на резултатите од ангажманите за консултации до степен до кој е договорено со клиентот.

2600 - Прифаќање на ризиците од страна на менаџментот

Кога Главниот извршен ревизор верува дека високиот менаџмент прифатил степен на резидуален ризик кој е неприфатлив за организацијата, Главниот извршен ревизор треба да го дискутира тоа прашање со високиот менаџмент. Доколку не може да се донесе одлука во врска со резидуалниот ризик, Главниот извршен ревизор и високиот менаџмент треба го известат одборот за да се донесе решение.

Речник

Создавање на вредност - Организациите постојат за да создадат вредност или придобивка за нивните сопственици, други сопственици на удел, комитенти и клиенти. Овој концепт обезбедува цел на нивното постоење. Вредноста е обезбедена преку нивниот развој на производи и услуги и нивната употреба на средствата да ги промовираат овие производи и услуги. При процесот на собирање податоци за да се разбере и процени ризикот, внатрешните ревизори развиваат значаен увид во операциите и можностите за подобрување на она што може да биде од огромна корист за нивната организација. Овие значајни информации може да бидат во форма на консултации, совет, писмена комуникација, или преку други продукти; за сите овие, соодветниот менаџмент или оперативен персонал треба да биде правилно известен.

Соодветна контрола - Присутна доколку менаџментот планирал и организирал (дизајнирал) на начин кој обезбедува разумно осигурување дека ризиците на организацијата се ефективно справувани и дека целите на организацијата ќе се постигнат ефикасно и економично.

Услуги на осигурување - Објективна проверка на доказот со цел обезбедување независна проценка на процесите во организацијата на управување со ризик, контрола и раководење. Примерите може да вклучат финансиски ангажмани, и ангажмани за изведба, усогласеност, безбедносен систем и длабинска анализа.

Одбор - Одборот на директори, комисијата за ревизија на таквите одбори, раководителот на агенцијата или законодавниот орган на кого му известуваат внатрешните ревизори, одборот на гувернери или доверители на непрофитни организации, или било кои други назначени раководни органи на организациите.

Повелба - Повелбата на активноста на внатрешна ревизија е писмен формален документ кој ја дефинира целта, овластеноста и одговорноста на активноста. Повелбата треба (а) да воспостави позиција на активноста на внатрешна ревизија во рамките на организацијата; (б) да овласти пристап до евиденцијата, персоналот, и физичкиот имот во врска со изведбата на ангажманите; и (в) да го дефинира опфатот на активностите на внатрешна ревизија.

Главен извршен ревизор - Највисока функција во организацијата одговорен за активностите на внатрешна ревизија. Во активноста на традиционалната внатрешна ревизија, ова би била функцијата Директор на внатрешна ревизија. Во случај кога активностите на внатрешна ревизија се обезбедуваат од страна на надворешни вршители на услуги, Главниот извршен ревизор е лицето кое е одговорно за надзор на договорот за услуги и осигурувањето на целокупниот квалитет на овие активности, известувајќи ги високиот менаџмент и одборот во врска со активностите на внатрешна ревизија и понатамошното следење на резултатите од ангажманот. Овој термин исто така вклучува професии како што се генерален ревизор, главен внатрешен ревизор и генерален инспектор.

Етички кодекс - Целта на *Етичкиот кодекс* на Институтот за внатрешна ревизија е да промовира етичка култура во глобалната професија на внатрешна ревизија. *Етичкиот кодекс* е неопходен и соодветен за професијата на внатрешна ревизија, основан каков што е врз основа на доверба која се темели на објективно осигурување за ризикот, контролата и раководењето. *Етичкиот кодекс* се однесува и на индивидуите и на субјектите кои обезбедуваат услуги на внатрешна ревизија.

Усогласеност - Способноста разумно да се обезбеди согласност и придржување кон политиките, плановите, процедурите, законите, регулативите и договорите на организацијата.

Судир на интереси - Било кој однос кој не е, или изгледа дека не е од најдобар интерес за организацијата. Судирот на интереси би наштетил на способноста на индивидуата објективно да ги изврши неговите/нејзините задачи и одговорности.

Консултантски услуги - Советодавните активности и активностите чиј карактер и опфат се договорени со клиентот и чија намера е да создадат вредност и да го подобрат работењето на организацијата. Примерите вклучуваат консултации, совети, олеснувања, дизајнирање на процесот и обука.

Контрола - Секоја активност преземена од менаџментот, одборот, и другите страни за да се подобри управувањето со ризик и да се зголеми веројатноста дека ќе се постигнат поставените цели. Менаџментот ја планира, организира и ја насочува изведбата на потребните активности за да обезбеди разумно осигурување дека ќе се постигнат целите.

Контролно опкружување - Однесувањето и активностите на одборот и менаџментот во врска со значењето на контролата во рамките на организацијата. Контролното опкружување обезбедува дисциплина и структура за постигнување на примарните цели на системот за внатрешна контрола. Контролното опкружување ги вклучува следниве елементи:

- Интегритет и етички вредности.
- Филозофија на менаџментот и стилот на работење.
- Организациона структура.
- Назначување на овластување и одговорност.
- Политики и практики на хумани ресурси.
- Способност на персоналот.

Контролни процеси - Политиките, процедурите и активностите кои се дел од контролната рамка, дизајнирани да осигураат дека ризиците се содржани во толеранција на ризиците која е воспоставена со процесот на управување со ризик.

Ангажман - Специфична задача, должност или преглед на внатрешната ревизија, како што се внатрешна ревизија, контролен самооценувачки преглед, истражување на измама, или консултации. Ангажманот може да опфаќа повеќе задачи или активности дизајнирани да постигнат специфична група на поврзани цели.

Цели на ангажманот - Јасни извештаи изработени од страна на внатрешните ревизори кои ги дефинираат планираните достигнувања на ангажманот.

Работна програма на ангажманот - Документ каде се наведени процедурите кои треба да се следат за време на ангажманот, дизајнирани да се постигне планот на ангажманот.

Надворешен обезбедувач на услуги - Лице или компанија, независни од организацијата, кои имаат посебно знаење, вештина и искуство во одредена дисциплина. Надворешните обезбедувачи на услуги опфаќаат, меѓу другите, актуари, сметководители, проценувачи, специјалисти за животна средина, истражувачи на измама, адвокати, инженери, геолози, специјалисти за безбедност, статистичари, специјалисти по информатика, надворешни ревизори, и други ревизорски организации. Одборот, високиот менаџмент или главниот извршен ревизор може да ангажираат надворешен обезбедувач на услуги.

Измама - Било која незаконска активност која се карактеризира со измама, прикривање или прекршување на довербата. Овие активности не се зависни од примена на закана од насилство или физичка сила. Измамите се извршуваат од страна на индивидуи или организации за да се здобијат со пари, имот или услуги; за да се избегне плаќањето или губењето на услуги; или да се здобијат со лична или деловна предност.

Процес на раководење - Процедури кои се користат од претставниците на сопствениците на удели во организацијата (пр. акционери, итн.) да обезбедат надзор на ризикот и процесите на контрола извршени од страна на менаџментот.

Нарушувања - Нарушувања на индивидуалната објективност и организациона независност може да вклучат лични судири на интереси, ограничувања на опфатот, ограничувања на пристапот до евиденцијата, персоналот и имотот и ограничувања на средства (финансирање).

Активноста на внатрешна ревизија - Сектор, оддел, тим на консултанти или други практиканти кои обезбедуваат независни, објективни услуги на осигурување и консалтинг, дизајнирани да создадат вредност и да го подобрат работењето на организацијата. Активноста на внатрешна ревизија и помага на организацијата да ги постигне своите цели со донесување на систематски, дисциплиниран пристап за проценка и подобрување на ефективността на процесите на управување со ризик, контрола и раководење.

Објективност - Непристрасен ментален став кој бара од внатрешните ревизори да ги извршуваат ангажманите на таков начин што тие имаат искрена доверба во резултатот од својата работа и не се прават никакви значајни компромиси за квалитетот. Објективноста бара од внатрешните ревизори да не го потчинуваат нивното одлучување за ревизорските прашања на одлуките на другите.

Ризик - Несигурноста за настан кој се случува кој би можел да има влијание на постигнување на целите. Ризикот се мери во смисла на последици и веројатност.

Благодарница

Институтот за внатрешна ревизија (ИВР) се заблагодарува на оние владини институции, професионални организации, внатрешни и надворешни ревизори, и членови на менаџментот, одборите на директори, и академиците кои н? водеа и ни помогнаа при развојот и толкувањето на *Стандардите*. ИВР многу им должи на оние индивидуи кои работеа во Одборот за стандарди на внатрешна ревизија и неговите подкомисии сите овие години.

Институт за внатрешни ревизори

Етички кодекс^{*}

Вовед

Целта на *Етичкиот кодекс* на Институтот за внатрешна ревизија е да промовира етичка култура во глобалната професија на внатрешна ревизија.

Внатрешната ревизија е независна објективна активност за осигурување и консалтинг, дизајнирана со цел да придонесе кон и да го подобри работењето на организацијата. Таа ? помага на организацијата да ги исполни своите цели применувајќи систематски, дисциплиниран пристап за проценка и подобрување на успешноста во процесите на управување со ризикот, контрола и раководење.

Етичкиот кодекс е неопходен и соодветен за професијата на внатрешна ревизија, основан каков што е врз основа на доверба која се темели на објективно осигурување за ризикот, контролата и раководењето. *Етичкиот кодекс* на Институтот ја надминува дефиницијата на внатрешната ревизија со тоа што вклучува две основни компоненти:

1. Принципи кои се релевантни за професијата и практиката на внатрешна ревизија;
2. Правила за однесување кои ги опишуваат нормите на однесување кои се очекуваат од внатрешните ревизори.

Овие правила помагаат во толкувањето на Принципите при практичната примена и целта им е да раководат со етичкото однесување на внатрешните ревизори.

Етичкиот кодекс заедно со *Рамката за професионални практики* на Институтот и другите релевантни изјави на Институтот обезбедуваат напатствија за внатрешните ревизори кои им служат на други лица. "Внатрешни ревизори" се однесува на членови на Институтот, иматели или кандидати за професионалниот сертификат од ИБР, и оние кои обезбедуваат услуги на внатрешна ревизија во рамките на дефиницијата за внатрешна ревизија.

Примена и спроведување

*

Copyright © 2000 by The Institute of Internal Auditors, 247 Maitland Avenue, Altamonte Springs, Florida 32701 - 4201, USA. All rights reserved. Добиена е дозвола од имателот на авторски права, Институт за внатрешни ревизори, 247 Maitland Avenue, Altamonte Springs, Florida 32701 - 4201, U.S.A., да се објави овој превод, кој е идентичен со оригиналот од сите материјални аспекти, доколку не е одобрен како променет. Ниту еден дел од овој документ не може да се умножува, да се чува во системи до кои се има лесен пристап или да се испраќа во каква било форма или на каков било начин - електронски, механички, да се фотокопира, снима или поинаку - без претходна писмена дозвола од IIA, Inc.

Овој *Етички кодекс* се применува на физичките и правните лица кои обезбедуваат услуги на внатрешна ревизија.

За членовите на Институтот и имателите на или кандидатите за професионалните сертификати на ИВР, прекршувањата на *Етичкиот кодекс* ќе се проценуваат и администрираат согласно Подзаконските акти и Административните напатствија на Институтот. Фактот дека одреден вид на однесување не е споменат во Правилата за однесување, не значи дека тоа е прифатливо или соодветно, и според тоа, членот, имателот на сертификатот, или кандидатот можат да бидат одговорни за дисциплински прекршок.

Принципи

Од внатрешните ревизори се очекува да ги применуваат и да се придржуваат кон следниве принципи:

Интегритет

Интегритетот на внатрешните ревизори создава доверба и на тој начин обезбедува основа за веродостојност на нивната проценка.

Објективност

Внатрешните ревизори го искажуваат највисокото ниво на професионална објективност при собирањето, проценката и пренесувањето на информациите за активноста или испитувањето на процесот. Внатрешните ревизори вршат урамнотежена проценка на сите релевантни околности и врз нив не влијаат нивните сопствени интереси и други формирани мислења.

Доверливост

Внатрешните ревизори ја почитуваат вредноста и сопственоста на информациите кои ги добиваат и не ги откриваат информациите без соодветно овластување освен ако не постои правна или професионална обврска да се стори тоа.

Компетентност

Внатрешните ревизори го применуваат знаењето, вештините и искуството потребни за реализација на услугите за внатрешна ревизија.

Правила на однесување

1. Интегритет

Внатрешните ревизори:

1.1 Ја извршуваат нивната работа со чесност, трудољубивост, и одговорност.

- 1.2 Го почитуваат законот и ги откриваат информациите кои се очекува да се откријат според законот и професијата.
- 1.3 Не се свесно дел од нелегална активност, или не се ангажирани во активности што се несоодветни за професијата на внатрешна ревизија или за организацијата.
- 1.4 Ги почитуваат и придонесуваат кон легитимните и етичките цели на организацијата.

2. Објективност

Внатрешните ревизори:

- 2.1 Не учествуваат во ниедна активност или однос кои би можеле да ? наштетат или да се смета дека ? наштетуваат на објективната проценка. Ова учество ги вклучува активностите или односите кои би можеле да бидат во судир со интересите на организацијата.
- 2.2 Не прифаќаат ништо што би можело да му наштети или да се смета дека му наштетува на нивното професионално мислење.
- 2.3 Ги открива сите материјални факти кои им се познати, а кои, доколку не се откриени, би можеле да го нарушат известувањето за активностите што се прегледуваат.

3. Доверливост

Внатрешните ревизори:

- 3.1 Разумно ги користат и штитат информациите добиени во рамките на вршењето на нивните обврски.
- 3.2 Не користат информации за каква било лична добивка или на кој било начин кој би бил спротивен на законот или штетен за легитимните и етичките цели на организацијата.

4. Компетентност

Внатрешните ревизори:

- 4.1 Се ангажирани само за оние услуги за кои тие го имаат потребното знаење, вештини и искуство.
- 4.2 Вршат услуги на внатрешна ревизија согласно *Меѓународните стандарди за професионално вршење на внатрешната ревизија*.
- 4.3 Постојано ја подобруваат нивната подготвеност и ефективност и квалитетот на нивните услуги.

Усвоено од страна на Одборот на директори на ИБР, 17 јуни, 2000.

